

Høring om inntaksordning til offentlige videregående skoler Trøndelag: Kunnskapsgrunnlag

1) Generelle forutsetninger for arbeidet

- Fylkestinget har gitt Fylkesdirektøren i oppdrag å utrede en inntaksordning basert på inntak i regioner. Se [fylkestingssak 125/23](#).

Vedtak i saken:

«2. Inntaksordningen i Trøndelag skal, fra skoleåret 2025/26, være basert på inntak i regioner. Fylkesdirektøren bes utrede dette basert på ordningen skissert i Stiklestadplattformen. Inndelingen av regionene skal hensynta behovet for at elever skal ha mulighet til å kunne bo hjemme lengst mulig.»

Vedtaket i saken referer til følgende tekst i Stiklestadplattformen:

«For Trøndelag fylkeskommune vil det bli lagt opp til geografisk styrt inntak etter en nødvendig gjennomgang av tilbudsstrukturen som nå er ute på høring. Det betyr at innenfor maksimalt sju geografisk definerte områder vil inntakene bli basert på at alle søkere konkurrerer på utdanningsprogram på bakgrunn av standpunkt- og eksamenskarakterer.»

- Vi legger gjeldende tilbudsstruktur til grunn. Samtidig vil eventuelle endringer i elevenes søkemønster kunne føre til endret tilbud på sikt
- Vi har i de forskjellige forslagene tatt utgangspunkt i de sju kompetanseplanleggingsregionene i Trøndelag, og i forslagene til fire inntaksregioner gjort forskjellige sammenslåinger av disse. Årsaken til at vi bruker kompetanseplanleggingsregionene som utgangspunkt er at disse følger regionrådsstrukturen, og også er de samme regionene som benyttes til kompetanseplanlegging og forslag til dimensjonering av tilbud. Se forøvrig [fylkestingssak](#)

[122/21.](#)

- Vi ser på søkning på VG1. Erfaringsmessig bygger søkning på VG2 og VG3 i stor grad på skolevalg på VG1.
  - Vi viser til vedtak i [fylkestingssak 125/23](#) (utdrag): «*Inndelingen av regionene skal hensynta behovet for at elever skal ha mulighet til å kunne bo hjemme lengst mulig.*». Dette gjelder da særlig elevene på VG1.
  - Vi viser til [fylkestingssak 56/21](#) og vedtatte tilbudsprinsipper, som blant annet legger til grunn en bred tilbudsvifte på VG1.
- En generell endring ved innføring av inntaksregioner er at enkelte søkere kan få mindre valgfrihet knyttet til tilbud som i dag ikke finnes ved nærskolen. Dette skjer ved at karakterbasert inntak i hele fylket for disse søkerne endres til karakterbasert inntak i regionen hvis tilbudet finnes i regionen. Denne effekten reduseres jo færre inntaksregioner som innføres.
- Søkere som søker på et tilbud som ikke finnes ved nærskolen/regionsskolen, og som tidligere hadde fått tilbud til en mer nærliggende skole som nå havner på motsatt side av regiongrensen, kan nå få tilbud ved en mer fjerntliggende skole i samme region dersom denne har tilbudet. Dette vil ved en løsning med sju regioner for eksempel kunne gjelde søkere fra Indre Fosen kommune, Osen kommune og Snåsa kommune. Denne effekten reduseres jo færre inntaksregioner som innføres.
- Trondheim kommune er allerede én inntaksregion (se vedtak i [fylkestingssak 125/23](#)), og følgelig vil ingen av de foreslåtte løsningene i denne utredningen påvirke søkere bosatt i Trondheim i stor grad.
- I [FT sak 115/19 \(Høring: Fritt skolevalg/karakterbasert skoletildeling\)](#) beregnes det ekstra kostnader med utgangspunkt i tre ulike prosentsetser for økt søkning inn i Trondheim dersom nærskoleprinsippet avvikles: 1, 2 og 3 %. Det legges i saken, bl.a. med utgangspunkt i en gjennomgang av tilgjengelig forskning, ikke til grunn noen nevneverdig endring i mobilitet i andre retninger enn inn og ut av Trondheim. I og med at det er en forutsetning for denne utredningen at Trondheim er egen inntaksregion, anser vi den laveste prosentsetsen (1 %) å være det mest sannsynlige estimatet på fylkessnitt av antatt endret søkning mellom skolene utenfor Trondheim som følge av en overgang fra nærskoleprinsipp til karakterbasert inntak i regioner. Det at dette er et fylkessnitt betyr at det både er skoler som vil ha en mindre endring enn dette, og det er skoler som vil ha en større endring enn dette.

2) Noen aktuelle funn fra tilgjengelig forskning:

Tilgjengelig forskning viser blant annet til at

- *ønsket om kort reisevei har betydning for søkerens valg av skole*
- *det er lite som tyder på nevneverdig grad av økt innsøking til mellomstore byer slik som for eksempel de største byene utenfor Trondheim.*

- Fjellman, A.M., Hansen, K.Y. & Beach, D. (2018). School choice and implications for equity: the new political geography of the Swedish upper secondary school market. Educational Review:
  - Basert på registerdata for svenske ungdomsskoleelever fra 1997 til 2011 (N = 664895), viste studien to store endringer i skolemarkedets struktur:
    - En økning i pendling inn mot urbane sentre («Larger cities»)
    - Over tid et gradvis redusert skoletilbud utenfor urbane sentre
  - I Trøndelag er det kun Trondheim som er stort nok til å bli regnet som urbane sentre («larger cities») jmfør denne studien. Øvrige byer i Trøndelag blir størrelsesmessig karakterisert som mellomstore byer i studien, og disse får jmfør studien ingen større økning i pendling inn i byen enn ut av byen.
  - Hvis vi skal overføre funnene fra denne studien til inntaksregioner utenfor Trondheim, finner vi altså ingen grunn til å anta en økt innsøking til skoler i de mellomstore byene som utgjør regionsentrene utenfor Trondheim.
  - Dersom ikke Trondheim hadde vært egen inntaksregion, taler funnene i studien derimot for en økt innsøking til Trondheim på bekostning av resten av fylket.
- OECD (2017). School choice and school vouchers: An OECD perspective
  - I PISA- undersøkelsen 2015, rangerte foreldre kriterier som et trygt skolemiljø, at skolen har et godt rykte og at skolen har et aktivt og behagelig miljø som viktigere enn elevprestasjoner på skolen.
  - Større sannsynlighet for at foreldre til barn som går på offentlige skoler vurderer lave utgifter og avstand mellom hjem og skole som viktig ved valg av skole.
- Fritt skolevalg i Trøndelag – Nord-Trøndelagsforskning (2002)
  - Nord-Trøndelagsforskning gjennomførte prosjektet Fritt skolevalg i Trøndelag. Hensikten med prosjektet var å belyse ulike konsekvenser ved en eventuell innføring av fritt skolevalg (karakterbasert inntak) i hele Trøndelag, men her uten en inndeling i inntaksregioner.
  - Resultatene viser at 12 % av elevene ville valgt annerledes, mens ca. 30 % er usikker og har svart vet ikke. 55 % ønsker at fritt skolevalg skal innføres og det antas at dette er den andelen av elever som kanskje ville ha valgt en annen skole enn det de gjør i dag.

- Elevstrømmen etter en eventuell innføring av fritt skolevalg viser en sentralisering, spesielt mot Trondheim.
- Elevenes viktigste kriterium for valg av skole er at skolen har et godt sosialt miljø. Skolefaglige forhold kommer også høyt opp.
- Studien legger i liten grad vekt på endret søkemønster i andre retninger enn inn mot Trondheim. I en løsning der Trondheim er egen inntaksregion er det altså lite i denne studien som styrker antakelsen om en økt innsøking til skoler i de mellomstore byene som utgjør regionsentrene utenfor Trondheim.

3) Kunnskap hentet fra eksisterende søkertall:

Søkemønster til skoler som på grunn av tilbudet allerede har karakterbasert inntak fra hele fylket, styrker antakelsen om at kort reisevei har stor betydning for søkeres valg av skole

- 81% av søkerne til Idrett VG1 Heimdal videregående skole kommer fra Trondheim i 2024 selv om det allerede i dag er karakterbasert inntak fra hele fylket på idrettsfag.
  - Skolen har ingen søkere fra Meråker kommune, og fra nærliggende områder til Meråker videregående skole er det heller ingen fra Verdal, Levanger, eller Tydal kommuner. Det er svært få søkere fra Selbu og Stjørdal kommuner, og disse har tilnærmet samme reisevei til Heimdal som til Meråker. Det er nesten ingen som velger Heimdal videregående skole hvis de har lengre reisevei til Heimdal videregående skole enn til Meråker videregående skole.
  - Innsøkingen til idrett på VG1 på Heimdal videregående skole styrker altså antakelsen om at kort reisevei har stor betydning for søkeres valg av skole.
- 73% av søkerne til Idrett VG1 Strinda videregående skole kommer fra Trondheim i 2024 selv om det er karakterbasert inntak fra hele fylket.
  - Andre søkere kommer bl.a. fra Orkland (5), Heim (4), Indre Fosen (svært få), Oppdal (svært få), Levanger (svært få) og Stjørdal (svært få)
    - Dette er i all hovedsak søkere til fotball, et tilbud der Strinda videregående skole har egne avtaler med en rekke fotballklubber på ulike nivå
- 91% av søkerne til studiespesialisering, entreprenørskap ved Thora Storm kommer fra Trondheim selv om det allerede i dag er karakterbasert inntak fra hele fylket til dette tilbudet.
- 77% av søkerne til naturbruk blå VG1 ved Guri Kunna videregående skole kommer fra nærliggende kommuner inkludert Hitra og Frøya i 2024 selv om det er karakterbasert inntak fra hele fylket.

- 49% av søkerne kommer fra Hitra og Frøya kommuner, mens bare 10% kommer fra Trondheim, selv om Trondheim har 20 ganger flere innbyggere enn Hitra og Frøya til sammen.
- 89% av søkerne til naturbruk ved Ytre Namdal videregående skole kommer fra samme kommune som skolen (Nærøysund) selv om det er karakterbasert inntak fra hele fylket
- Størstedelen av søkerne i 2024 har satt en skole som ligger i geografisk nærhet som førstevalg, selv om den ikke tilbyr alle utdanningsprogram
  - 60% av søkerne fra Malvik kommune har Malvik videregående skole som førstevalg. Øvrige søkere søker seg i all hovedsak til nærliggende skoler som Charlottenlund, Ole Vig og Strinda videregående skoler, og mange av disse søker til utdanningsprogram som ikke tilbys ved Malvik videregående skole.
  - 53% av søkerne fra Melhus kommune har Melhus videregående skole som førstevalg. Øvrige søkere søker seg i all hovedsak til nærliggende skoler som Gauldal videregående skole, Skjetlein videregående skole, KVT og Tiller videregående skole, og mange av disse søker til utdanningsprogram som ikke tilbys ved Melhus videregående skole.
  - 86% av søkerne fra Meråker kommune har Meråker videregående skole eller nærliggende Ole Vig videregående skole som førstevalg.
  - 86% av søkerne fra Nærøysund kommune har Ytre Namdal videregående skole eller Val videregående skole som ligger i samme kommune som førstevalg.
  - 57% av søkerne fra Selbu kommune har Selbu videregående skole som førstevalg. 13% har nærliggende Ole Vig videregående skole som førstevalg, og de øvrige søkerne fordeler seg i all hovedsak på trondheimsområdet. Mange av søknadene som ikke går til Selbu videregående skole går til utdanningsprogram som ikke tilbys ved Selbu videregående skole.
  - Alle søkerne fra Skaun kommune har skoler i nærliggende Melhus, Orkdal, Trondheim eller Meldal på førstevalget.
  - 59% av søkerne fra Snåsa kommune har satt Grong videregående skole som førstevalg, mens 24% søker til nærliggende Steinkjer videregående skole.
  - 69% av søkerne fra Verdal kommune har satt Verdal videregående skole som førstevalg, mens 19% søker til nærliggende Levanger videregående skole.
  - 98,1% av søkerne fra Trondheim kommune har skoler i Trondheim som førstevalg.

Søkemønstre fra Akershus fylkeskommune og fra søkere bosatt i Trondheim underbygger ikke en antakelse om at det vil bli økt innsøking 1. februar ved innføring av karakterbasert inntak

- Akershus fylkeskommune har ikke registrert noen økt innsøking til individuell behandling (søknadsfrist 1. februar) i forbindelse med overgang fra nærskoleprinsipp i Viken i inntaket 2023, til karakterbasert inntak i regioner i inntaket 2024
- Det har ikke vært noen økt innsøking til individuell behandling og fortrinn (1. februar) i Trondheim etter at det i 2023 ble innført karakterbasert inntak i Trondheim
  - Dette er ingen entydig predikator for hva som vil skje når karakterbasert inntak innføres i regioner i hele fylket, da resten av fylket blant annet har større reiseavstander. Det er imidlertid ingenting verken i denne statistikken, eller i tallene fra Akershus fylkeskommune, som styrker en antakelse om at det vil bli en økt innsøking 1. februar ved innføring av karakterbasert inntak i regioner i Trøndelag.
- Se [forskrift til opplæringsloven § 6-8](#) for mer informasjon om søknadsfrist 1. februar

Fylkesdirektøren mai 2024